

nikov obilo zaslužilo, izseljencem pa ne bo nič pomagano.

Kako naj bo tako društvo ljudem v pomoč? Prosimo, naj se nam to razloži. „Slovenec“ ima to čedno navado, da na vsako stvarno razloženo zadevo odgovarja s psovkami. Ne bomo mu zamerili, če tudi to svoje pojasnilo zabeli s psovkami, a pove naj, kako hoče društvo biti izseljencem v pomoč.

Naravnost povemo, da je naš namen, provocirati javno razpravo o tej zadevi in sicer zaradi tega, ker hočemo zabraniti, da bi se pri nas pod krinko „društva v pomoč izseljencem“ eventualno etablirala — kupčija s sužnji.

Jubilej ljubljanske realke.

Ljubljanska realka je v soboto praznovala svojo petdesetletnico.

Kranjska dežela je imela do zadnjega časa samo jedno realko, to je bila ljubljanska, in priznati se mora, da je ta zavod vzgojil že obilo mož, ki uspešno delujejo na raznih poljih kulture.

Žal, da petdesetletnice tega zavoda ne moremo pozdraviti s tisto radostjo, s katero se je pozdravljalo take obletnice kulturnih naprav, ker to, kar bi morala ljubljanska realka biti za deželo Kranjsko, to pač ni in morda še dolgo ne bo.

Ko je bila pred 50 leti ustanovljena ljubljanska realka, se je mislilo, da provzroči mogočen napredek cele dežele na polju industrije, kupčije itd. a v resnici je realka vplivala le jako malo. Njeni gojenci se le deloma posvečujejo tistim poklicem, za katere jih je realka pripravila. Vzgojila je realka sicer že lepo število inženjerjev, arhitektov, kemikov, profesorjev, obrtnikov, ali kupčijo in industrijo so ti le v najmanjši meri povzdignili in vendar sta kupčija in obrtnost tisti stroki, ki pomoreta kaki deželi do boljšega gmotnega stanja in dajeta širšim krogom zaslužka. Izseljevanje v Ameriko vsled nedostajanja zaslužka je prav ob 50letnici ljubljanske realke postalo tako, da gledamo le s strahom v bodočnost in to izseljevanje je najboljša ilustracija realčnega jubileja.

Vzroki, da realka ni provzročila tistega preporoda na gospodarskem polju, kakor ga je bilo pričakovati, so različni. Večinoma so gospodarskega značaja in torej realke ne zadeva nobena krivda, da ni mogla uresničiti idealov njenih ustanoviteljev. Deloma je pa tudi uredba zavoda sama kriva: zavod je prav za prav nepristopen širšim krogom, obiskujejo ga skoro le meščanski sinovi, ki komaj čakajo, da postanejo uradniki, mej katerimi pa so podjetni in energični ljudje jako redki. Ako bi znala realka pritegniti širše kroge, bi lahko postala vse drugačnega pomena za deželo, kakor je dandanes.

50letnica ljubljanske realke se je praznovala minolo soboto s primerno šolsko slavnostjo. Slavnostni

govor je imel zaslužni in jako nepristranski ravnatelj dr. Junowicz, v imenu bivših gojencev pa sta govorila profesor Schrautzer (nemško) in predsednik trgovinske zbornice Lenarčič (slovensko).

Šolski slavnosti je sledil banket v kazini.

Politični pregled.

Državni zbor. — Celo poletje je mislila vlada, da bo že sredi septembra mogoče, sklicati državni zbor, a zaradi pogodbenih pogajanj se je stvar zavlekla doslej. V torek je dunajski uradni list priobčil odločbo, s katero se sklicuje državni zbor na dan 16. oktobra. Mej prvimi zadevami, ki pridejo na razpravo, je poleg proračuna novi tiskovni zakon. Nagodba se najbrže šele pozneje predloži.

Nagodbena kriza. — Avstrijski ministri so bili te dni v Budimpešti, kjer so nadaljevali pogajanja zastran nagodbe, v ponedeljek pa sta bila Körber in Szell zopet pri cesarju. V obče trdijo listi, da se je tudi tu šlo za materialno vsebino nagodbe in govorilo se je celo, da hočeta Körber in Szell demisionirati, ker ni mogoče doseči soglasja. Čuje se pa tudi jako verjetno mnenje, da sta se Körber in Szell pač zjedini la glede materijalne vsebine nagodbe, da pa se ne moreta zjediniti glede nje formalnega uveljavljanja. Szell zahteva namreč, da se mora nagodba tudi v Cislitvanski parlamentarno odobriti, mej tem ko zahteva Körber, naj se za vse slučaje pripozna veljavnost nagodbe, tudi če se ista uveljavi v § 14. Körber ima sicer dobro voljo, da dožene nagodbo parlamentarično, a če pride do obstrukcije, se lahko zgodi, da svojega namena ne doseže in da bo primoran poseči po § 14. Nekaj resnice je v tem gotovo — koliko, tega seveda ni mogoče uganiti.

Spravne konference. — Prihodnji teden se bo ministrski predsednik Körber dogovarjal s češkimi in nemškimi voditelji glede „sprave“, to je, glede koncesij, s katerimi bi se mogla preprečiti tako obljubljena obstrukcija Čehov, kakor tudi eventualna obstrukcija Nemcev, ki bi mogla nastati, ako bi vlada zadovoljila Čele proti volji Nemcev.

Deželnozborske volitve so v polnem tiru in se že vrše volitve volilnih mož tam, kjer še nimajo direktnih volitev. Najhujši bo boj na Nižje Avstrijskem Krščanskim socijalistom prede menda slabo, kajti pomagajo si že z najnasilnejšimi sredstvi. Na Dunaju niso izdali volilnih imenikov, upisali pa vanje na stotine nevolilcev, ter preprečuje z različnimi zvižacami, da se jih potem reklamacije ne more izbrisati iz volilnega imenika. Vse kaže, da bo boj silno ljut in zgodi se lahko, da bodo krščanski socijalisti poraženi.

Hrvatska. — Madjaronska stranka je imela shod, na katerem je izrekla svoje obžalovanje radi izgrediv proti Srbom v Zagrebu in se izrekla za to, da se poškodovancem plača odškodnina.

— **Bolgarska.** — Slavnost na Šipki se je slovesno izvršila. Ta slavnost je dokaz kako tesno prijateljstvo vlada mej Rusijo in mej Bolgarsko. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič, ki se je udeležil slavnosti kot zastopnik ruskega carja, je odpotoval iz Bolgarske v Carigrad, kjer je gost turškega sultana. Da ima ta obisk v Carigradu velik političen namen, o tem pač ni dvoma. Značilno je tudi, da je Rusija za sedaj opustila nameravano otvoritev ruskega konzulata v Mitrovici, kar je v bistvu usluga sultanu.

Nemčija. — Carinska komisija se je izrekla za to, da se odobri carinski tarif tako, kakor ga je nasvetovala vlada. To kaže, da agitacija ni imela uspeha, da bode parlament najbrž venderle zvišal carine na kmetijske izdelke, vsled česar se gospodarski odnošaji mej Nemčijo ter Avstrijo in Rusijo znatno premene.

Francija. — V nedeljo je bil pokopan romanopisec Zola. Mislilo se je, da pride do velikanskih demonstracij če ne še do kaj hujšega, a ta strah se ni izpolnil. Pogreb se je izvršil v miru. Vlada je s tem utekla veliki nevarnosti.

Obrtnija.

Sol v Rusiji.

Solna produkcija Rusije je znašala in sicer leta 1896: 82,188.000 pudov, l. 1897: 95,354.000 pudov, l. 1898: 91,917.000 pudov in l. 1899: 101,347.000 pudov. Mej državami, pridelujočimi sol, je Rusija na tretjem mestu, kajti bila je leta 1899 prekošana le po Združenih državah Severne Amerike in Velike Britanije za okroglo 131 in 161 milijonov pudov. Na četrtem mestu je Nemčija z 92 milijonov in Francija s 60 milijonov pudov solnega pridelka.

Blizu polovica solnega pridelka Rusije pripade na južni del iste, kjer se je razvila uprav živahno solna industrija.

Nahaja se sol (seveda rudniška ali mineralna sol) v ogromnih in bogatih rudnikih v Bahmutu, v okraju, ležečem v jekaterinoslavski guberniji.

Te ogromne zaklade soli posedujejo in izkoriščajo štiri velike družbe in sicer:

1. Jedna francoska družba, katera se bavi z izkoriščanjem solnih in premogovih zakladov v južni Rusiji. Ta družba pridelala na leto 13 do 14 milijonov pudov soli. Poseduje ta družba dvoje solnokopov. Jednega v Brijančevsku in drugega v Kartainovsku. Prvi producira 6—7 milijonov pudov na leto, njegove jame so globoke 100—200 metrov, razpolaga v sedmero parnih strojev do 300 konjskih močij in ima 406 delavnih močij.

Drugi pridelala tudi toliko soli, ima pa le 200 do 300 delavcev, 4 parne stroje s skupno močjo 440 konj.

2. Jedna nizozemska družba, ki poseduje več manjših solnokopov v južni Rusiji in ki pridelala 4 do 5 milijonov soli na leto. Ista ima 170 delavcev in 3 parne stroje s skupno 240 konjskimi močmi.

3. Jedna „Južnoruska rudokopna družba Semenovsko-Ivanovsk“ za pridobivanje soli in alabastra. Ista ima svoja zemljišča. Soli pridelala 1—2 milijona pudov na leto in ima 100—120 delavcev ter 5 parnih strojev.

4. Jedna južnoruska družba, ki pridelala 2—3 milijone pudov soli na leto, ima 100 delavcev s skupno 165 konj moči.

Morska sol pridelava se v Donskem ozemlju nahajajočih se gubernijah Besarabije, Kerzona in Tavrija iz tamošnjih slanih jezer. Zlasti poslednje imenovana gubernija pridelala ogromno soli in sicer do 31,581.000 pudov na leto. Gubernija kerzoneška pridelala povprečno 4 milijone pudov na leto.

Mej drugimi, sol pridelujočimi deželami Rusije je še imenovati Astrahan (vzhodna Rusija). Ondi se pridelala povprečno 16—18 milijonov pudov soli na leto.

Umetno se prideluje sol v okraju Slavijansk (karkovska gubernija) in v Bahmutu (gubernija Jekaterinoslav). V Slavijanskem pridelavajo na ta način sol v 18 solarnah in znaša pridelek 3,454.750 pudov. Tukaj dela 268 delavcev s 6 parnimi stroji po 58 konj močij, 43 pečij, v katerih se pokuri 1,631.877 pudov premoga na leto in 1103 kubičnih metrov drv. Solni odstotek je 22—23. Cena soli v solarnah je 9 do 10 kopejk za pud.

V Jekaterinoslavski guberniji sta dve solarni, ki pridelata 1,291.850 pudov soli.

Največje solarne (t. j. podjetja za pridelovanje soli iz slane vode) se pač ne nahajajo v južni Rusiji, marveč v vshodni in sicer v permski guberniji; tu pridelajo na dan 18—20 pudov soli.

Razvoj solne industrije v južni Rusiji, katera se najbolj pojavlja v donežkem ozemlju, je najbolj razviden iz sledečih števil:

Pridelalo se je pudov soli:

Leta	Morske soli	Rudne soli
1896	23,146.087	17,557.887
1897	22,887.168	18,886.150
1898	19,918.994	21,366.665
1899	21,269.088	23,313.110
1900	36,160.834	22,610.065
Kuhane soli		Skupaj
	4,465.666	45,169.640
	4,833.210	46,546.528
	5,145.655	46,431.324
	4,482.540	49,064.728
	4,746.600	63,517.001

Iz tega poročila je torej razvidno, koliko bogastva se nahaja v ruskih zemljah tudi v tej mineralni panogi.

Ali žal, da je tudi tega bogastva le mali del v ruskih narodnih rokah. Dejstvo se kaže tudi v tem, da je ruski finančni minister Witte, pač izboren pospeševalec narodnega bogastva, ali še večji podpiratelj — tujega kapitala, ki pa donaja ruskemu narodu le malo koristi.

Kmetijstvo.

Nekatere davčne olajšave.

Mnogokrat se naši ljudje ne brigajo dovolj za one male drobtinice, ki jim jih tu in tam vender-le vrže vlada za tolažbo. Nekaterikrat je temu vzrok to, da ne vedo ljudje za take postavne določbe; mnogokrat pa je tudi kriva nebrižnost. Zato hočemo danes posestnike opomniti na nekatere davčne olajšave, da se jih ob potrebi poslužijo.